

GAZETECİLİK MESLEK ETİĞİ BAĞLAMINDA DEPREM HABERLERİ VE UZMAN GÖRÜŞÜ

EARTHQUAKE NEWS AND EXPERT OPINION IN THE CONTEXT OF JOURNALISM PROFESSIONAL ETHICS

Dr. Öğr. Üyesi Erkan SOLMAZ

*Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Bandırma Meslek Yüksekokulu,
Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü*

ORCID ID: 0000-0003-1218-9296, esolmaz@bandirma.edu.tr

ÖZ

Afet haberciliği, toplumsal sorumluluk ve kamuyu doğru bilgilendirme işleviyle gazetecilik pratiğinde kritik bir konuma sahiptir. Deprem gibi yaşamsal öneme sahip olaylarda uzman görüşleri, enformasyon işlevinin merkezinde yer alır. Ancak 23 Nisan 2025 İstanbul depremi sonrası medyada yer alan yer bilimcilere ait birbiriyle çelişen açıklamalar, kamuoyunda ciddi tartışmalara yol açmış ve sansasyonel habercilik olgusunu yeniden görünür kılmıştır. Bu çalışma, afet dönemlerinde uzman görüşlerinin kamusal bilgilendirme misyonuna mı yoksa sansasyonel haberciliğe mi hizmet ettiğini gazetecilik meslek etiği bağlamında sorgulamaktadır. Nitel durum çalışması olarak desenlenen araştırmada, medyada en sık yer alan 10 sismoloğun açıklamaları tematik ve hermenötik analizle çözümlenmiştir. Bulgular, uzmanların bilimsel verilerin yanı sıra kişisel tahminlerine ve geçmiş referanslarına dayanan olumlu, olumsuz ve nötr nitelikte gelecek projeksiyonları geliştirdiklerini göstermektedir. Bazı uzmanların hem sosyal medyada hem de geleneksel medyada magazinsel bir söylem benimseyerek bilimsel nesnellikten uzaklaştığı, meslektaşlarına yönelik kişisel saldırılarla polemik yarattığı tespit edilmiştir. Çalışma, afet haberciliğinde bilimsel belirsizliğin yönetimi ve sorumlu bilim iletişimi açısından medya ile uzmanlar arasındaki ilişkinin etik çerçevede yeniden düzenlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Gazetecilik, Deprem haberciliği, Uzman görüşleri, Sismolog, Sansasyonel habercilik

ABSTRACT

Disaster journalism holds a critical position within journalism due to its social responsibility and its function of accurately informing the public. In events of vital importance such as earthquakes, expert opinions stand at the center of the informational function. However, the contradictory statements made by geoscientists in the media following the İstanbul earthquake of 23 April 2025 sparked significant public debate and rendered the phenomenon of sensationalist journalism visible once again. This study examines whether expert opinions during disaster periods serve the purpose of public information or contribute to sensational journalism within the context of journalistic professional ethics. Designed as a qualitative case study, this research analyses the media commentary of 10 seismologists who appeared most frequently, using thematic and hermeneutic analysis. The findings reveal that experts developed positive, negative, and neutral future projections based not only on scientific data but also on personal predictions and past references. It was determined that some experts adopted a tabloid-style discourse, straying from scientific objectivity, both on their social media accounts and in traditional media outlets, creating controversy through personal attacks on colleagues. The study demonstrates that the relationship between media and experts regarding the management of scientific uncertainty and responsible science communication in disaster journalism needs to be reorganised within an ethical framework.

Keywords: Journalism, Earthquake reporting, Expert opinions, Seismologist, Sensational journalism.

GİRİŞ

Afetler; deprem, sel, yangın, göçük ve salgın hastalık gibi doğal veya insan kaynaklı olaylar olup, insan yaşamını ve yaşam alanlarını doğrudan tehdit eden olgulardır. Afete maruz kalan bireyler, yalnızca fiziksel zarar görmekle kalmamakta, aynı zamanda süreç içerisinde ve sonrasında psikolojik ve sosyal anlamda da bir dizi sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Afetlerin bireyler ve toplumlar üzerindeki etkileri uzun vadeli olabilmekte ve bu etkiler fiziksel, psikolojik ve sosyal boyutlarıyla karmaşık bir yapı arz edebilmektedir (Akgül, 2017).

Afet türleri içerisinde özellikle depremler hem fiziksel altyapıda yarattığı yıkım hem de toplum psikolojisi üzerinde oluşturduğu travmatik etkiler nedeniyle ağır sonuçlar doğurmaktadır. Deprem sürecinde, yalnızca yapısal çöküşler değil, aynı zamanda yanlış veya spekülatif bilginin yayılması da toplumda korku, panik ve endişe ortamına yol açarak halk sağlığını ikincil bir tehdit olarak tehlikeye atmaktadır. Bu nedenle, deprem gibi kriz anlarında kamunun doğru bilgilendirilmesi ve güvenliğinin sağlanması en temel iki olgu olarak öne çıkmaktadır. Risk iletişimi literatürü, bir kriz anında kurumların, medyanın ve uzmanların kamuoyunu bilgilendirme biçimlerinin krizin yönetilebilirliği açısından hayati önem taşıdığını vurgulamaktadır (Seeger vd., 2003). Bu noktada, gazetecilik faaliyetleri, kamuyu bilgilendirme ve olası risklere karşı önlem alma işlevleriyle kritik bir rol üstlenmektedir. Özellikle deprem öncesi, deprem ânı ve sonrasında bireyler, güvenilir ve sağlıklı bilgiye erişim ihtiyacı duymakta; gazeteciler ise bu ihtiyacı karşılamak amacıyla resmî kurumlar ve alanında uzman kişiler aracılığıyla edindikleri bilgileri topluma iletmektedir.

Deprem haberciliğinde uzman görüşlerinin kullanımı hem haberciler hem de bilgiye ihtiyaç duyan kamu nezdinde büyük önem taşımaktadır. Afet dönemlerinde medyada sıklıkla yer alan uzmanların tanınırlığı artmakta ve geçmiş depremlerdeki tahminleri kendilerine bir referans olarak sunulmaktadır. Nitekim Türkiye’de yaşanan depremlerde uzmanların açıklamaları hem kendi kamusal profilleri hem de toplumun algısı üzerinde belirleyici olabilmektedir. Bilim iletişimi alanında yapılan çalışmalar, bilim insanlarının medyada temsil

edilme biçimlerinin kamunun bilime olan güvenini doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır (Peters, vd.; De Semir, 2000). Özellikle belirsizliğin yüksek olduğu afet durumlarında, uzmanların kullandığı dilin (kesinlik belirten ifadeler vs. olasılıksal dil) toplumun risk algısını şekillendirmede belirleyici olduğu bilinmektedir (Fischhoff, 2013).

Türkiye, özellikle son yüzyılda Marmara, Van, Elâzığ, İzmir ve Kahramanmaraş depremleri gibi büyük yıkımlara ve can kayıplarına tanıklık etmiş bir ülkedir. Bu deneyimler, yalnızca yapısal sorunları değil, aynı zamanda enformasyon kirliliği ve dezenformasyon gibi iletişimsel problemleri de beraberinde getirmiştir. 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrasında yapılan araştırmalar, medyada ve sosyal medyada dolaşıma giren yanlış bilgilerin, arama-kurtarma çalışmalarını olumsuz etkilediğini ve toplumsal travmayı derinleştirdiğini göstermiştir (Ata, 2023; Budak, 2023). Bu çalışma, söz konusu bilgi kirliliği sorunundan hareketle, deprem öncesi ve sonrasında medya kuruluşları tarafından haber kaynağı olarak kullanılan uzman görüşlerinin nasıl temsil edildiğini incelemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın odağı 23 Nisan 2025 tarihinde İstanbul’da meydana gelen 6.2 büyüklüğündeki deprem sonrasında deprem bilimcilerin birbiriyle çelişen açıklamalarıdır. Bir taraftan ‘İstanbul’da beklenen büyük deprem olasılığının’ dile getirilmesi, diğer taraftan ‘beklenen büyük depremin artık olmayacağına’ dair görüşlerin kamuoyuna yansımaları, toplumda ciddi bir güven ve inanılabilirlik sorunu yaratmıştır. “Kime inanmalıyız?” sorusu uzman görüşlerinin nesnelliği ve güvenilirliği konusundaki endişeleri beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı, afet haberciliği sürecinde uzman görüşü olarak sunulan kaynakların tarafsızlığını, tutarlılığını ve etik açıdan nasıl değerlendirilmesi gerektiğini irdelemektir. Gazetecilik etiğinin normatif çerçevesi içinde, özellikle ‘doğruluk’, ‘tarafsızlık’, ‘zarar vermeme’ ve ‘kamusal sorumluluk’ ilkeleri (Ward, 2015) çalışmanın kavramsal çerçevesini oluşturmaktadır.

Araştırma, nitel bir desenle kurgulanmış bir durum çalışmasıdır. Çalışmanın kapsamı, 23 Nisan 2025 İstanbul depremi sonrasında medyada yer alan bilim insanı açıklamaları ile sınırlandırılmıştır. Bu

kapsamda, amaçlı örneklem yöntemiyle seçilmiş 10 sismoloğun görüşleri karşılaştırmalı olarak analiz edilmiş ve tematik bir çerçevede değerlendirilmiştir. Sansasyonel habercilik özelliği taşıyan ifadeler ile bilimsel veriler, hermenötik (yorumsamacı) bir yaklaşımla çözümlenmiştir. Dolayısıyla bu çalışma, afet dönemlerinde uzman görüşlerinin inandırıcılık düzeyini sansasyonel habercilik bağlamında sorgulayan özgün bir yaklaşım sunmaktadır.

Literatürde afet haberciliği ve bilim iletişimi konularında çeşitli çalışmalar bulunmakla birlikte, özellikle deprem gibi kritik durumlarda uzman görüşlerinin gazetecilik meslek etiği bağlamında incelenmesi konusunda derinlemesine analizlere ihtiyaç duyulmaktadır. Mevcut çalışmalar daha çok haber metinlerinin içerik analizine veya sosyal medyadaki dezenformasyona odaklanırken (Anar, 2021; Karataş, 2022; Coşkun, 2023), bu araştırma, sansasyonel habercilik ve bilimsel bilginin sunumu arasındaki etik ikilemi, uzmanların kendi söylemleri üzerinden doğrudan ele alarak bu boşluğu doldurmaktadır. Ayrıca çalışma, 23 Nisan 2025 İstanbul depremi gibi güncel bir vakayı merkeze alması nedeniyle, afet haberciliği literatürüne hem kuramsal hem de güncel ampirik katkı sunmayı hedeflemektedir.

1. LİTERATÜR

Bu bölümde afet haberciliği, deprem haberlerinin medyada temsili, bilim iletişimi ve uzman görüşlerinin kullanımı, sansasyonel habercilik ve etik ihlaller ile Türkiye’de ve dünyada bu alanlarda yapılan güncel çalışmalar tematik bir çerçevede ele alınmaktadır.

Afet haberciliği, olağanüstü durumlarda kamuyu bilgilendirme işleviyle geleneksel habercilikten ayrılan, yüksek toplumsal sorumluluk gerektiren bir uzmanlık alanıdır (Akgül, 2017; Houston vd. 2019). Houston vd. (2019) göre afet habercileri, potansiyel yıkıcı olayların birincil tanıkları ve kamusal yorumcuları olarak işlev görmektedir; haber üretim süreçleri afetin öncesi, anı ve sonrasını kapsayan bütüncül bir yaklaşımı zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda afet haberciliği, yalnızca olay anına ilişkin “rutin haber” üretiminin ötesinde, risk iletişimi ve kriz yönetiminin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmektedir (Seeger vd., 2003).

Doğal afetler içerisinde en fazla haber konusu olan olaylardan biri depremlerdir (Koç, 2013). Deprem haberlerinin medyada sunumu, kamuoyunun risk algısını doğrudan etkilemekte; haberlerde kullanılan dil, görsel malzeme ve uzman görüşleri, toplumun afete hazırlık düzeyi ve kriz anındaki tepkileri üzerinde belirleyici olmaktadır (Demirel ve Durgeç, 2022). Erdoğan (2006), yerel ve ulusal gazetelerde deprem haberlerinin karşılaştırmalı analizinde, olayın büyüklüğüne göre haberlerin gündemde kalma süresinin farklılaştığını ortaya koymuştur. İstanbul ve İzmir depremleri özelinde 2019-2020 yıllarını kapsayan bir araştırmada, haberlerde en sık başvuru uzman grubunun deprem bilimciler (sismologlar) olduğunu bulgulanmıştır (Vural vd., 2022). Bununla birlikte Demirel ve Durgeç (2022), deprem öncesi ve sonrasında zarar azaltmaya yönelik farkındalık oluşturan haberlere medyada nadiren yer verildiğini, içeriklerin daha çok olay anı ve sonrasına odaklandığını tespit etmiştir.

Uzman görüşleri, haberlere derinlik kazandıran, inandırıcılığı artıran ve kamuoyunu aydınlatan önemli bilgi kaynaklarıdır (De Semir, 2000; Bilici ve Argun, 2017). Bilimsel dünya ile medya arasındaki iletişim, bilimsel söylemin kamu bilgisine dönüşmesinin ilk adımıdır ve bu süreçte bilim insanları haber öznesi olmaktan çok bilgi aktarıcısı rolü üstlenirler. Ancak medyanın bilimsel haberleri temsil biçiminde sıklıkla sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunların kaynağı haberlerin sansasyonelleştirilmesi, bilimsel konuların analiz edilmesindeki yetersizlik, belirli profesyonel mecralara aşırı güven ve bilgiyi değerlendirecek kriter eksikliği olarak sıralanmaktadır (De Semir 2000). Öte yandan bilim insanlarının medyada temsil edilme biçimlerinin kamunun bilime olan güvenini doğrudan etkilediği ortaya konmuştur (Peters vd., 2008). Fischhoff (2013), özellikle belirsizliğin yüksek olduğu afet durumlarında uzmanların kullandığı dilin (kesinlik belirten ifadeler vs. olasılıksal dil) toplumun risk algısını şekillendirmede kritik rol oynadığını belirtmektedir.

Türkiye’de yapılan araştırmalar da benzer sorunlara işaret etmektedir. Durgeç (2022), yalnızca duyum ve görüşlere dayanan, kanıtlanabilir bilgi içermeyen haberlerin dedikodu niteliği taşıdığını ve mesleğin güvenilirliğini zedelediğini ifade etmektedir. Bilici ve Argun (2017) ise bir kaynağın güvenilirliğinin,

konuyla birinci dereceden ilgili olması, tarafsızlığı, çıkar ilişkisi içinde bulunmaması ve duygusal yakınlık taşıyamaması gibi faktörlerle belirlendiğini vurgulamaktadır.

Sansasyonel habercilik, haberin ilgi çekiciliğini artırmak amacıyla abartılı dil, çarpıcı görseller ve polemik yaratacak ifadelerin kullanılması olarak tanımlanabilir. Medya kuruluşlarının ilgi çekici, merak uyandırıcı, şaşırtıcı, endişe ve şok etkisi yaratan içeriklerle sansasyonel haberciliğe yöneldikleri görülmektedir (Taylan ve Ünal, 2017). Şahin ve Öztekin (2020) ise bilim haberlerinde şaşırtıcı ve abartılı dil kullanımına dikkat çekerek magazinsel üslubun tercih edildiğini belirtmiştir.

Afet haberciliği özelinde sansasyonellik, özellikle can kaybı ve yıkımın yüksek olduğu durumlarda etik ihlalleri beraberinde getirebilmektedir. *Medya Okuryazarlığı Araştırmaları Dergisi* tarafından hazırlanan Afet Haberciliği Rehberi'nde (2023), *"Yaşanan afetin reyting uğruna ticari bir fırsata dönüşürülmesine veya herhangi bir gerekçe ile gündemden düşürülmesine yönelik her türlü yayıncılıktan uzak durulmalıdır"* ifadesiyle bu risk vurgulanmaktadır. Türkiye Gazeteciler Cemiyeti'nin (2025) Hak ve Sorumluluk Bildirgesi'nde de gazetecinin birincil sorumluluğunun halka ve gerçeğe karşı olduğu, bilginin kamusal nitelik taşıdığı ve ticari kaygıların önünde geldiği açıkça belirtilmektedir.

Türkiye'de afet haberciliği üzerine yapılan çalışmaların önemli bir bölümü, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri özelinde yoğunlaşmaktadır. Ata (2023), Kahramanmaraş depremleri sürecinde sosyal medyadaki haberleri incelemiş ve dezenformasyonun boyutlarını ortaya koymuştur. Ayan ve Ketin (2023) ile Budak (2023), deprem haberlerinin gazetelerde çerçevelenme biçimlerini ve afet haberciliği ilkeleri açısından değerlendirmelerini yapmıştır. Coşkun (2023), sosyal medyada yalan haberle mücadele bağlamında teyit.org üzerinden Kahramanmaraş deprem haberlerini incelemiş, Torlak ve Aker (2024) ise deprem bölgesinde çalışan habercilerin deneyimlerine odaklanmıştır.

İzmir depremi özelinde yapılan çalışmalar da benzer temaları işlemektedir. Anar (2021), İzmir depremi sonrası sosyal medya etkileşimlerini; Karataş (2022),

çocuk odaklı haberlerin sunumunu; Sancı ve Çobaner (2024), geleneksel ve yeni medyada kriz haberciliğini ele almıştır.

Saygın (2024), afet haberciliğine yönelik hazırlanan rehber ve kılavuzları analiz ederek, bunların gazetecilik etik ilkeleriyle büyük ölçüde uyumlu olduğunu ancak çıkar çatışması ve özdeşleşme ilkelerinin ihmal edildiğini tespit etmiştir. İstanbul örneğinde sosyal medyada bilgi arama ile haber kaçınma arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada ise haber aşırı yüklenmesi ve haber yorgunluğu kavramlarına dikkat çekilmiştir (Koselioren ve Çakır, 2024).

Dünya genelinde deprem haberciliği ve bilim iletişimi alanındaki çalışmalar, teknolojik gelişmelerin de etkisiyle yeni boyutlar kazanmaktadır. Mousavi vd. (2025), yapay zekâ sistemleri ve dil modelleri kullanarak sosyal medya paylaşımlarından deprem bilgilerinin (lokasyon, büyüklük, derinlik, etkiler) çıkarılabileceğini ve bu bilgilerin geleneksel sismik verilerle birleştirilerek daha kapsamlı analizler yapılabileceğini göstermiştir. Seto vd. (2024) ise depremden etkilenen toplulukların deneyimlerine dayalı bilgiler (topluluk bilgisi) ile akademik bilginin entegrasyonunun afet yönetimine katkısını araştırmış, medyanın bu iki bilgi türü arasında köprü işlevi görebileceğini vurgulamıştır. Öte yandan deprem sürecinde medyaya yansıyan acil durum bilgilerinin çevrimiçi ortamda verimli ve doğru bir şekilde çıkarılmasına yönelik algoritmalar geliştirilmiş, bu yöntemlerin acil karar alma süreçlerine uygulanabilirliği ortaya konmuştur (Wang vd. 2023).

Bu uluslararası çalışmalar, afet haberciliğinin yalnızca geleneksel medya pratikleriyle sınırlı kalmadığını, yapay zekâ, büyük veri ve topluluk katılımı gibi yeni olanaklarla zenginleştiğini göstermektedir. Ancak Türkiye özelinde yapılan araştırmalar, henüz bu yeni yaklaşımların yeterince uygulanmadığını, daha çok geleneksel medya içeriklerinin analizine odaklanıldığını ortaya koymaktadır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, nitel araştırma paradigması içerisinde yer alan durum çalışması (case study) deseni benimsenmiştir. Durum çalışması; gerçek yaşam bağlamında, güncel bir olgu veya durumun, çoklu veri

kaynakları aracılığıyla derinlemesine ve bütüncül bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bir yaklaşımdır (Yin, 2018). Sınırları belirli bir olgunun detaylı bir şekilde betimlenmesi ve analiz edilmesi amacını taşıyan bu yöntem, özellikle medya çalışmalarında karmaşık toplumsal olayların çok boyutlu olarak ele alınmasında sıklıkla kullanılmaktadır.

2.1. Araştırmanın Odak Noktası ve Problemi

Çalışmanın odak noktasını, 23 Nisan 2025 tarihinde İstanbul'da meydana gelen 6.2 büyüklüğündeki deprem sonrasında geleneksel ve yeni medya organlarında yer alan uzman görüşleri oluşturmaktadır. Araştırmanın temel problemi, sismologlar arasındaki görüş ayrılıklarının medyaya yansıma biçimlerinin ve bu durumun sansasyonel habercilik bağlamında kamuoyunda yol açtığı güven ve inandırıcılık sorununun ortaya konulmasıdır. Bu temel problem çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- 23 Nisan 2025 İstanbul depremi sonrasında medyada yer alan uzman görüşleri hangi tematik kategorilerde yoğunlaşmaktadır?
- Uzmanlar arasındaki görüş farklılıkları ve polemikler hangi söylem stratejileriyle inşa edilmektedir?
- Uzman görüşlerinin medyadaki sunumu, gazetecilik meslek etiğinin temel ilkeleri (doğruluk, tarafsızlık, zarar vermeme, kamusal sorumluluk) açısından nasıl değerlendirilebilir?
- Sansasyonel habercilik olgusu, uzman görüşlerinin temsiliinde nasıl bir rol oynamaktadır?

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 23 Nisan 2025 İstanbul depremi sonrasında geleneksel ve yeni medya organlarında görüşlerine yer verilen yer bilimciler oluşturmaktadır. Bu evrenden örneklem seçiminde, nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden benzeşik (homojen) örnekleme tekniği kullanılmıştır.

Bu bağlamda örnekleme dahil edilen 10 sismoloğun (Prof. Dr. Celal Şengör, Prof. Dr. Naci Görür, Prof.

Dr. Cenk Yaltırak, Prof. Dr. Ahmet Ercan, Prof. Dr. Okan Tüysüz, Doç. Dr. Doğan Kalafat, Prof. Dr. Şerif Barış, Prof. Dr. Şener Üşümezsoy, Prof. Dr. Doğan Perinçek, Prof. Dr. Haluk Eyidoğan) seçiminde şu kriterler esas alınmıştır:

- Deprem sonrası medyada en sık görüşlerine başvurulmuş uzmanlar olmaları,
- Kamuoyu tarafından tanınırlık düzeylerinin yüksek olması,
- Farklı görüş ve yaklaşımları temsil etmeleri (birbiriyle çelişen açıklamalar yapmaları),
- Geleneksel medya (televizyon, gazete) ve yeni medyada (haber siteleri, YouTube) eş zamanlı olarak yer almaları.

2.3. Veri Kaynakları ve Toplama Süreci

Araştırmanın verileri, 23 Nisan 2025- 31 Mayıs 2025 tarihleri arasında yayımlanan haber metinleri ve televizyon programlarından toplanmıştır. Veri toplama sürecinde çoklu kaynak çeşitlemesine (triangulation) gidilerek hem geleneksel medya hem de dijital platformlar taramaya dahil edilmiştir.

Haber sitelerinin seçiminde aşağıdaki ölçütler dikkate alınmıştır:

- Google arama motorunda “İstanbul depremi uzman görüşü”, “deprem uzmanları ne dedi”, “deprem polemik” gibi anahtar kelimelerle yapılan taramalarda ilk sıralarda çıkmaları,
- Uzmanlar arasındaki polemikleri görünür kılan içerikler barındırmaları.

Bu kriterler doğrultusunda belirlenen başlıca haber siteleri şunlardır: onedio.com, oncevatan.com.tr, aydınlık.com.tr. Ayrıca televizyon programlarından TGRT Haber ve Sözcü TV'nin konuyla ilgili yayınları ile YouTube platformunda yer alan ilgili videolar da analiz kapsamına alınmıştır.

2.4. Verilerin Analizi

Toplanan nitel veriler, iki aşamalı bir analiz sürecinden geçirilmiştir: tematik analiz ve hermeneutik (yorumsamacı) analiz.

2.4.1. Tematik Analiz Süreci

Tematik analiz, veriler içindeki tekrarlayan kalıpları, temaları ve anlamlı kategorileri tanımlamak için kullanılmıştır.

2.4.2. Hermeneutik Analiz Süreci

Hermeneutik analiz, uzman görüşlerinin yalnızca literal anlamlarını değil, aynı zamanda bu söylemlerin üretildiği sosyal, medyatik ve kişisel bağlamları; söylenenlerle birlikte söylenmeyenleri ve örtük anlamları ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmıştır (Gadamer, 2008). Bu çerçevede, her bir uzman açıklaması aşağıdaki sorular bağlamında yorumlanmıştır:

- Bu söylemin üretildiği bağlam (hangi medya platformu, hangi program, hangi tarih) nedir?
- Uzmanın hedef kitlesi kimdir ve söylemini bu kitleye göre nasıl şekillendirmektedir?
- Söylemde hangi duygusal tepkiler (korku, umut, endişe, güven) hedeflenmektedir?
- Söylenmeyenler/örtük anlamlar nelerdir? (Örneğin, mesleki rekabet, medyatik görünürlük arzusu, bilimsel polemik)
- Bu söylemin kamuoyunda yaratabileceği olası etkiler nelerdir?

2.5. Geçerlik ve Güvenirlik Önlemleri

Araştırmanın geçerlik ve güvenirliliğini artırmak amacıyla aşağıdaki önlemler alınmıştır:

- **Veri çeşitlemesi (triangulation):** Üç farklı haber sitesi, iki televizyon kanalı ve YouTube videolarından oluşan çoklu veri kaynakları kullanılmıştır.
- **Uzman incelemesi (peer debriefing):** Kodlama süreci ve tema oluşturma aşamaları, iki bağımsız uzman tarafından gözden geçirilmiştir.
- **Doğrudan alıntılar:** Bulgular sunulurken, yorumların dayandığı ham verileri göstermek amacıyla uzman görüşlerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

2.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, örneklem yalnızca medyada en sık yer alan 10 uzmanla sınırlı tutulmuş, daha az görünür olan uzmanların görüşleri kapsam dışında bırakılmıştır. İkinci olarak, sosyal medya platformları (Twitter, Instagram, Facebook) analize dahil edilmemiş, yalnızca haber siteleri ve televizyon programları incelenmiştir.

3. BULGULAR

Araştırmada örnekleme dahil edilen bilim insanlarının görüşleri çalışmanın bulgularını oluşturmaktadır. Bu anlamda söz konusu uzmanların görüşleri söylem haberleri olarak ele alınmaktadır. Çalışmanın temelini oluşturan veriler, 23 Nisan 2025 İstanbul depremi sonrasında kamuoyuna yansıyan ve birbiriyle çelişen uzman görüşleridir. Veri toplama aşamasında, medyada en çok yer alan 10 sismoloğun açıklamaları ilgili haber sitelerinden toplanmıştır.

Bu kapsamda, onedio.com, oncevatan.com.tr, aydınlık.com.tr gibi haber sitelerinde deprem konusunda tartışma konusu olan uzman kişilerin görüşlerinin benzer şekilde yer aldığı görülmüştür. Dolayısıyla araştırmada analize tabi tutulan söylemler birden fazla haber sayfasında yer alan ortak söylemler üzerinden çözümlenmiştir. İnternet haberlerinin yanı sıra televizyon haberleri ve YouTube sayfasında yer alan video içerikleri üzerinden de uzman görüşlerin çelişen görüşleri ve birbirleriyle olan polemlikleri örnekleme uygun olarak toplanmıştır.

3.1. Görüşlerine Başvurulan Jeoloji Uzmanları ve Deprem Yorumları

Araştırma kapsamında incelenen veri seti, seçilen 10 uzmanın depremin büyüklüğü, olası süresi, kırılacak fay segmentleri, zamanlaması ve olası sonuçlarına ilişkin görüşlerini içermektedir. Tablo 1’de bu uzmanların doğrudan alıntılarla aktarılan görüşleri sunulmaktadır.

Tablo 1. Uzmanların İstanbul Depremi Görüşleri

Uzman kişi	Görüş
Prof. Dr. Celal Şengör	“Deprem süresinin iki dakika olabileceğini düşünüyoruz, Şiddeti 9’a çıkabilir. Fay Silivri’den Büyükçekmece’ye kadar kırılırsa korkulacak bir durum olmaz ancak kırılma Gebze açıklarına kadar uzanırsa 7.5 büyüklüğünde deprem üretir.”
Prof. Dr. Naci Görür	“Nasıl 3 gün önce ‘Maraş’tan endişe ediyoruz’ diye yazdıysam aynı şekilde İstanbul’dan endişe ediyorum.” “Deprem süresi 40-60 saniye. Eğer Marmara fay sistemi doğudan batıya bir kerede kırılırsa, depremin büyüklüğü 7.6 olur” “Bilimsel bütün araştırmalar, İstanbul’da zamanın gelmekte olduğunu gösteriyor.”
Prof. Dr. Cenk Yalıtırak	“Bunlardan en riskli olanı ve kırılmasını öngördüğümüz fay hattı Osmangazi Köprüsü’nün olduğu yerden başlayıp, İmralı Adası kuzeyine uzanan 110 kilometrelik 7.6 büyüklüğüne ulaşma potansiyeli olan doğu Marmara hattı.» «Bize göre kırılma tarihsel verilere göre 1509’da olduğu gibi doğu Marmara segmenti üzerinde olacak. Bu durumda, Marmara Ereğlisi ile İzmit Körfezi arasındaki alanda, İstanbul, Yalova, Bursa illerinde ağır hasarlar oluşur” “Sürekli deprem olan bir bölgede aynı şeyi defalarca söyleyip birinin tutması bilim olmuyor.”
Prof. Dr. Ahmet Ercan	“Celal genellikle büyük deprem taraftarıdır, deprem üzerine halüsinasyonlar görür. Sürekli olarak uçlarda durur.» sözleriyle gündem olan Prof. Dr. Ahmet Ercan da kendi tezini savundu: “Türkiye tamamen göçer. Zaten biz bu kurguyu İstanbul için hazırlıyorduk. Marmara’nın çevresinde 25 milyon kişi yaşıyor. Marmara’da olan her deprem 150 kilometre uzağı etkiliyor. Bu bir Kuzey Marmara depremidir. Etkileyeceği en büyük alan İstanbul olacaktır. Çünkü deprem gören alan 160 bin kilometrekare iken İstanbul’un yüzey alanı, yerleşim alanı 5 bin kilometre karedir. Şimdi 160 bin kilometre karede kilometrekare başına 125 kişi düşüyordu deprem bölgesinde ve oradaki ölüm sayısı şu anda 41 bin kişi ve 87 milyar dolarlık bir kayba neden oldu.» “Olası İstanbul depreminin 2045 yılından önce olması şaşırtıcı olur.” “Kuzey Marmara’da olacak bir depremde İstanbul’un kilometre kare başına düşen kişi yoğunluğu 3 bin kişidir. Ve ondan sonra katlanarak gitmiştir. İstanbul’da kilometre kare başına düşen konut sayısı 340’tır. Deprem olan yerde 25 yapı vardı. İstanbul’da 340, yaklaşık 7 katı falan var İstanbul’da. Dolayısıyla İstanbul’da ne olur olayını daha fazla konuşmaya gerek yok. Orana baktığınız zaman korkunç bir durum ortaya çıkıyor.”

Prof. Dr. Okan Tüysüz	“En kötü senaryoda depremin şiddeti 7,5... Bu senaryolar insanları korkutmak için değil, tedbir almak için... Afet olacak yerde nüfus ve bina yoğunluğu artırılmaz. Keşke 1999 sonrasında bu yoğunluğu azaltsaydık. İstanbul’da durum kabul edilebilir değil” “Ölçümler Marmara Denizindeki kuzey Anadolu fayı parçasının yılda ortalama 2 santim kadar hareket ettiğini gösteriyor. Marmara 7 ve daha üzeri bir depreme gebe. Bu deprem Marmara içerisindeki kuzey Anadolu fayından kaynaklanacaktır. Büyük olasılıkla da Silivri-Adalar arasında bir noktada meydana gelecektir. Bu depremin nerelerde ne kadar etkili olabileceği konusunda da yapılmış çok sayıda çalışma var.”
Doç. Dr. Doğan Kalafat	“Bu kırılmayan alan bir şekilde kırılarak enerjisini boşaltacak ve büyük bir deprem meydana gelecek. Büyüklük 7.1, 7.2 olabilir ama yine de büyük bir deprem. 2030’lu yıllara kadar yüzde 64 olasılık, 2050’li yıllara kadar yüzde 75 olasılık, 2090’lı yıllara kadar yüzde 95 olasılıkla bu deprem olacak. Ama bu hiçbir zaman 2090 yılında bu deprem kesinlikle olacaktır anlamına gelmiyor.”
Prof. Dr. Şerif Barış	“6.7 veya 6.8’lik depremde kaos, kargaşa, yıkım ve ölümlere sebebiyet verir. Her hafta depremi gündeme getirip, risk yüzde 64 demek doğru bir söylem değil. Sürekli İstanbul’a odaklı konuşulması da üzücü. Güney Marmara’da, Bursa ve Yalova’yı çok ciddi etkileyecek faylar bulunuyor”
Prof. Dr. Şener Üşümezsoy	“Büyük İstanbul Depremi» fikrini ortaya atan ABD’li jeofizik uzmanı Ross Stein dahi hatalı açıklamalarını kabul edip, 6.5 şiddetinde bir depremin o da ancak yüzde 1-2 ihtimalle olabileceğini ifade ediyor ancak Türkiye’deki bazı profesörler ilk açıklamayı baz alıp bu yeni açıklamaları görmezden geliyorlar” “Bu fay bahsedilen kadar büyük bir deprem üretmez çünkü çok sık. Derinlik 7 km. Fakat orada fay iki parça, birbirleriyle bağlantılı değil, atlamış faylar. Dolayısıyla bunlar bir seferde kırılmaz. İkinci fay dediğimiz Büyükçekmece-Yeşilköy arasındaki fay aktif değil”
Prof. Dr. Doğan Perinçek	“Ben veyahut meslektaşlarımdan hiçbiri zaman tarih veremez. Zaman verenler, şarlatandır. Ben Türkiye’nin en riskli dört bölgesini sıraladım. Üçüncüsünde deprem oldu. Bu açıklamam depremden iki gün önce ama bu bir tesadüf. Ben iki gün sonra olacak demedim. Kimse bunu diyemeyiz. Tarih veremeyiz. Küçük de olsa günümüzde olan depremlerden, yaşadığımız depremlerden ve eski depremlerden yola çıkarak birtakım tahminler yapabiliyoruz.”

Prof. Dr. Haluk Eyidoğan: “Bugüne kadar çeşitli çalışmaların olduğu kö-tümser tehlike ihtimali şudur: Marmara Denizi’nde başta İstanbul olmak üzere çevresindeki tüm yerleşimleri olumsuz etkileyecek ve kayıplara neden olacak 7 ve daha büyük bir depremin olma olasılığı önümüzdeki 25 yıl içerisinde yüzde 65’tir. Zaten İstanbul için deprem kayıp değerleri de buna göre yapılıyor.”

Kaynak: (Altuntemir, 2025; Aydınlık, 2025; Hürseda, 2025; Yurt, 2025).

3.1.1. Çarpıcı Haber Görselleri ve Başlıklar

Aşağıda İstanbul depremi ile ilgili uzmanların (sismologların) medyaya yansıyan söylemlerini haberleştiren gazetelerin haber başlıkları, görseller ve flaş örnekleri yer almaktadır.

Aşağıdaki görsellerde televizyon kanallarında yayınlanan bazı haberlerin YouTube.com sayfası üzerinden paylaşıldıkları videoların görselleri yer almaktadır.

Kaynak: (Sözcü, 2025; TGRT, 2025).

3.2. Tematik ve Hermeneutik Analiz

Bu bölümde deprem tartışmalarında uzmanların kullandıkları söylemler tema ve alt temalar üzerinden sistematik bir şekilde sınıflandırılmıştır. İçerik, yalnızca bilimsel değerlendirmeleri değil, aynı zamanda bu değerlendirmelerin toplumsal algıya ve kamuoyuna olası etkilerini de irdelemektedir. Deprem bilimcilerin habere konu olan söylemleri negatif-pozitif ve nötr olarak değerlendirilmiş, ardından her bir söylem gazetecilik meslek etiğinin temel ilkeleri (doğruluk, tarafsızlık, zarar vermeme, kamusal sorumluluk) çerçevesinde hermeneutik yöntemle analiz edilmiştir.

Kaynak: (Cumhuriyet, 2025; BirGün, 2025; Hürriyet, 2025).

Tablo 2. Uzman Görüşlerinin Tematik ve Hermeneutik Analizi

Tema	Alt Tema / İçerik	Örnek Alıntılar	Uzman	Duygu Tonu	İhlal Edilen/Öne Çıkan Etik İlke	Hermeneutik Analiz
1. Büyüklik ve Senaryo	Yüksek Büyüklik Senaryosu	“Şiddeti 9’a çıkabilir”, “7.6 olur”, “7.6 büyüklüğüne ulaşma potansiyeli”	Şengör, Görür, Yaltrak	Negatif	Zarar vermeme ilkesi (panik yaratma potansiyeli) / Kamusal sorumluluk (risk konusunda uyarma)	Korku ve endişe uyandıran, olağanüstü senaryolar. Kamuda şok etkisi yaratma potansiyeli taşır. Bilimsel verilerle desteklenmeyen en üst uç senaryoların öne çıkarılması, “zarar vermeme” ilkesi açısından sorunludur. Ancak “kamusal sorumluluk” bağlamında riskin ciddiyetini vurgulama işlevi de göz ardı edilmemelidir.
	Orta Büyüklik Senaryosu	“7.5 büyüklüğünde deprem üretir”, “7.1, 7.2 olabilir”, “6.7 veya 6.8’lik deprem”	Şengör, Kalafat, Barış	Nötr	Doğruluk ilkesi (bilimsel verilerle uyum) / Tarafsızlık (abartısız dil)	Daha ılımlı, mevcut verilerle uyumlu ve beklenen aralıkta tahminler. Bilimsel nesnellikle daha uyumludur. Olasılık dilini doğru kullanması, “doğruluk” ve “tarafsızlık” ilkeleriyle örtüşmektedir.
	Düşük Büyüklik Senaryosu	“6.5 şiddetinde... yüzde 1-2 ihtimalle”, “büyük bir deprem üretmez”	Üşümezsoy	Pozitif	Tarafsızlık ilkesi (kanıt sunma yükümlülüğü) / Yanılma riski (hafife alma)	Rahatlatıcı, mevcut endişeyi azaltmaya yönelik iyimser ve nadir bir bakış açısı. Ancak riski hafife alma ve kamuoyunda rehavete yol açma potansiyeli nedeniyle “tarafsızlık” ve “doğruluk” ilkeleri açısından dikkatle değerlendirilmelidir.
2. Zamanlama ve Olasılık	Yüksek Olasılık / Yakın Tarih	“Zamanın gelmekte olduğu”, “2030’a kadar %64”, “2045’ten önce olması şarttır”	Görür, Kalafat, Ercan	Negatif	Zarar vermeme ilkesi (panik) / Kamusal sorumluluk (aciliyet vurgusu)	Aciliyet ve kaçınılmazlık vurgusu. Panik ve çaresizlik hissi uyandırabilir. Olasılık dilinin “yakın tarih” vurgusuyla birleşmesi, kamuoyunda algının çarpıtılmasına yol açabilir.
	Uzak Tarih / Belirsizlik	“2090’lı yıllara kadar %95 olasılıkla... kesinlikle olacaktır anlamına gelmiyor”	Kalafat	Nötr	Doğruluk ilkesi (bilimsel belirsizliği şeffaf aktarma)	Olasılık dilini doğru kullanarak bilimsel belirsizliği şeffafça aktaran, sorumlu bir yaklaşım. “Doğruluk” ilkesinin ideal uygulamasıdır.

Bilimsel Olasılık Çerçevesi	“Önümüz-deki 25 yıl içerisinde yüzde 65’tir. Zaten İstanbul için deprem kayıp değerleri de buna göre yapılıyor.”	Eyidoğan	Nötr	Kamusal sorumluluk / Hesap verebilirlik	Resmi planlamalara referans vererek tahminini somut bir çerçeveye oturtur. İhtimali net bir zaman dilimiyle sunarak belirsizliği yönetir, bu da tonunu nötr ve güvenilir kılar. En sorumlu bilim iletişimi örneklerinden biridir.	
Tahmin Yapılma-yacağı Görüşü	“Ben veyahut meslektaşlarımın hiçbir zaman, tarih veremez. Zaman verenler, şarlatandır.”	Perinçek	Negatif	Saygınlık ilkesi / Meslektaş dayanışması (ihlal)	Diğer uzmanlara yönelik güçlü bir itham içerir. Bilimsel alçakgönüllülüğü vurgularken, meslektaşlarını doğrudan hedef alan diliyle polemik yaratır. Bu ifade, bilimsel tartışma etiğinin sınırlarını zorlamakta ve medyatik çatışmayı beslemektedir.	
Felaket Vurgulu Projeksiyon	“Türkiye tamamen göçer”, “ağır hasarlar oluşur”, “korkunç bir durum”	Ercan, Yalırak	Negatif	Zarar vermeme ilkesi (ağır ihlal) / Sansasyonellik	Apokaliptik ve aşırı derecede kötümser dil. Sansasyonel haberciliğe en açık temadır. Toplumda yaygın anksiyeteye yol açma potansiyeli nedeniyle “zarar vermeme” ilkesini doğrudan ihlal etmektedir.	
3. Sonuç ve Etki						
Tedbire Yönlendirici Projeksiyon	“Tebdir almak için”, “durum kabul edilebilir değil”	Tüysüz	Pozitif	Kamusal sorumluluk (öne çıkan) / Doğru bilgilendirme	Sorunun tespitiyle yetinmeyip çözüme (tedbire) odaklanan yapıcı ve olumlu bir söylem. Afet haberciliğinin ideal hedefi olan “bilinçlendirme ve harekete geçirme” işlevini yerine getirmektedir.	
4. Eleştiri ve Polemik	Meslektaş Eleştirisi (Kişisel)	“Celal... halüsinasyonlar görür”, “birinin tutması bilim olmuyor”, “Zaman verenler, şarlatandır”	Ercan, Yalırak, Perinçek	Negatif	Saygınlık ilkesi / Tarafsızlık /Haber kaynağının güvenilirliğini zedeleme	Bilimsel eleştirinin kişiselleştirilmesi. Akademik nezaketten uzak, medyatik çatışmayı besleyen söylem. Perinçek’in “şarlatan” vurgusu, dili en sert seviyeye taşımaktadır. Bu tür ifadeler, bilimsel söylemin saygınlığını zedelemekte ve haber kaynağı olarak uzmanların güvenilirliğine gölge düşürmektedir.
5. Medya Eleştirisi	Reyting ve Medya Sorumluluğu	“Her hafta depremi gündeme getirip doğru bir söylem değil”	Barış	Pozitif	Kamusal sorumluluk / Özeleştirme / Farkındalık	Sorunun bir parçası olan medya mekanizmasını eleştiren, özeleştiril ve farkındalık yükselten bir tutum. Medyanın kendi rolünü sorgulaması ve sorumlu yayıncılık çağrısı yapması, etik açıdan olumlu bir örnektir.

3.3. Analizin Değerlendirilmesi

Tablo 2’de sunulan analiz, uzman görüşlerinin ana tema ve bunlara bağlı alt temalar etrafında kümелendiğini göstermektedir. Her bir tema,

gazetecilik meslek etiğinin farklı ilkeleriyle ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

Büyüklik ve Senaryo temasında, uzmanların depremin olası büyüklüğüne ilişkin tahminlerinin üç

farklı kategoride (yüksek, orta, düşük) yoğunlaştığı görülmektedir. Yüksek büyüklük senaryoları (Şengör, Görür, Yaltırak), ‘zarar vermeme’ ilkesi açısından sorunlu olmakla birlikte, ‘kamusal sorumluluk’ bağlamında riskin ciddiyetini vurgulama işlevi de taşımaktadır. Orta büyüklük senaryoları (Şengör, Kalafat, Barış), bilimsel verilerle daha uyumlu olup ‘doğruluk’ ve ‘tarafsızlık’ ilkeleriyle örtüşmektedir. Düşük büyüklük senaryosu (Üşümezsoy) ise kamuoyunda rehavete yol açma potansiyeli nedeniyle dikkatle değerlendirilmelidir.

Zamanlama ve Olasılık temasında, en dikkat çekici bulgu, bilimsel belirsizliğin yönetilme biçimindeki farklılıklardır. Kalafat ve Eyidoğan’ın olasılık dilini doğru ve şeffaf kullanımı ‘doğruluk’ ve ‘kamusal sorumluluk’ ilkeleri açısından örnek teşkil ederken, Ercan’ın “2045’ten önce olması şaşırtıcı olur” ifadesi kesinlik atfederek bilimsel belirsizliği göz ardı etmektedir. Perinçek’in “Zaman verenler şarlatandır.” ifadesi ise meslektaşlarını hedef alan sert diliyle bilimsel tartışma etiğini zedelemektedir.

Sonuç ve Etki temasında, iki karşıt söylem biçimi dikkat çekmektedir. Ercan ve Yaltırak’ın felaket vurgulu projeksiyonları (“Türkiye tamamen göçer”, “Ağır hasarlar oluşur»), ‘zarar vermeme’ ilkesini ağır biçimde ihlal eden, sansasyonel haberciliğe malzeme sağlayan ifadelerdir. Buna karşılık Tüysüz’ün “tedbir almak için” vurgusu, afet haberciliğinin ideal hedefi olan bilinçlendirme ve harekete geçirme işlevini yerine getiren, ‘kamusal sorumluluk’ ilkesini öne çıkaran yapıcı bir söylemdir.

Eleştiri ve Polemik teması, araştırmanın odak noktasını oluşturan sansasyonel habercilik olgusuyla doğrudan ilişkilidir. Ercan, Yaltırak ve Perinçek’in meslektaşlarına yönelik kişisel saldırıları (“halüsinasyon”, “birinin tutması bilim olmuyor”, “şarlatan”), bilimsel tartışmanın saygınlığını zedelemekte ve medyanın polemikleri öne çıkarma eğilimini beslemektedir. Bu tür ifadeler, haber kaynağı olarak uzmanların güvenilirliğine gölge düşürmekte ve gazetecilik etiğinin “kaynak güvenilirliği” ilkesini ihlal etmektedir.

Medya Eleştirisi temasında ise Şerif Barış’ın “Her hafta depremi gündeme getirip doğru bir söylem değil” ifadesi, sorunun bir parçası olan medya

mekanizmasını eleştiren, özeleştirel ve farkındalık yükselten bir tutum sergilemektedir. Bu yaklaşım, medyanın kendi rolünü sorgulaması ve sorumlu yayıncılık çağrısı yapması açısından etik bir duruş örneğidir.

Analiz, uzman görüşlerinin yalnızca teknik tahminler olmadığını, aynı zamanda medyatik rekabet, bilimsel belirsizliğin yönetimi ve kamusal sorumluluk gibi çok katmanlı unsurları barındırdığını göstermektedir. Özellikle Prof. Dr. Haluk Eyidoğan’ın görüşleri, bilimsel olasılık dilini net ve ölçülü kullanması, tahminini resmi risk planlamalarına referansla desteklemesi ve kamuda paniğe yol açmadan bilgilendirme yapması açısından diğerlerinden ayrılmakta ve sorumlu bilim iletişimi modeli sunmaktadır.

4. TARTIŞMA

Elde edilen bulgular, afet haberciliğinde uzman görüşlerinin medyadaki sunumunun yalnızca bilgi aktarımı işlevi görmediğini, aynı zamanda karmaşık ve çok katmanlı etik sorunları barındırdığını göstermektedir. Bu bölümde, araştırmanın bulguları literatürdeki çalışmalarla karşılaştırmalı olarak ele alınacak ve gazetecilik meslek etiği bağlamında derinlemesine tartışılacaktır.

4.1. Uzman Görüşlerinin Çelişkili Yapısı ve Kamuoyunda Güven Sorunu

Araştırma bulguları, 23 Nisan 2025 İstanbul depremi sonrasında medyada yer alan uzman görüşlerinin büyük ölçüde çelişkili olduğunu ve bu durumun kamuoyunda “Kime inanacağız?” sorusunu gündeme getirdiğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, De Semir (2000)’in bilimsel bilginin medyada yanlış temsil edilmesi sorununa ilişkin saptamalarıyla örtüşmektedir. De Semir, bilimsel haberlerin sansasyonelleştirilmesi, analiz eksikliği ve bilgiyi değerlendirecek kriter yetersizliği gibi faktörlerin kamuoyunda güven sorununa yol açtığını belirtmektedir.

Türkiye özelinde yapılan çalışmalar da benzer bir tablo ortaya koymaktadır. Ata (2023) ve Budak (2023), 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrasında medyada ve sosyal medyada dolaşıma giren yanlış bilgilerin, arama-kurtarma çalışmalarını olumsuz etkilediğini ve toplumsal travmayı derinleştirdiğini

göstermiştir. Bu çalışmanın bulguları, Kahramanmaraş depreminde tespit edilen bilgi kirliliği sorununun İstanbul depremi özelinde de geçerli olduğunu, ancak bu kez bilgi kirliliğinin yalnızca sosyal medya kaynaklı olmadığını, bizzat uzmanların medyatik polemliklerinin de bu kirliliğe katkı sunduğunu ortaya koymaktadır.

4.2. Sansasyonel Habercilik ve Bilimsel Dilin Magazinleşmesi

Bulgular, bazı uzmanların (özellikle Ahmet Ercan, Cenk Yaltırak ve Doğan Perinçek) meslektaşlarına yönelik kişisel saldırılar içeren ifadeler kullandığını (“halüsinasyon”, “birinin tutması bilim olmuyor”, “şarlatan”) göstermektedir. Bu tür ifadeler, bilimsel tartışmanın magazinsel bir üsluba çekildiğini ve sansasyonel haberciliğe malzeme sağladığını ortaya koymaktadır.

Bu bulgu, Taylan ve Ünal’ın (2017) sağlık haberleri üzerine yaptığı çalışmayla paralellik göstermektedir. Medya kuruluşlarının ilgi çekici, merak uyandırıcı, şaşırtıcı, endişe ve şok etkisi yaratan içeriklerle sansasyonel haberciliğe yöneldiklerini tespit etmiştir. Benzer şekilde Şahin ve Öztekin (2020), bilim haberlerinde şaşırtıcı ve abartılı dil kullanımına dikkat çekerek magazinsel üslubun tercih edildiğini belirtmiştir. Bu çalışmanın bulguları, deprem haberciliğinde de benzer bir magazinleşme eğiliminin olduğunu, uzmanların kendi aralarındaki polemliklerin bilimsel içeriğin önüne geçtiğini göstermektedir.

Durgeç (2022), yalnızca duyum ve görüşlere dayanan, kanıtlanabilir bilgi içermeyen haberlerin dedikodu niteliği taşıdığını ve mesleğin güvenilirliğini zedelediğini ifade etmektedir. Bu çalışmada analiz edilen “halüsinasyon”, “şarlatan” gibi kişisel saldırı içeren ifadeler, bilimsel söylemin saygınlığını zedelemekte ve haber kaynağı olarak uzmanların güvenilirliğine gölge düşürmektedir. Bu durum, gazetecilik etiğinin “kaynak güvenilirliği” ilkesinin (Bilici ve Argun, 2017) ihlali anlamına gelmektedir.

4.3. Felaket Tellallığı ile Umut Tacirliği Arasında Salınan Söylem

Araştırma bulguları, uzman görüşlerinin iki uç arasında kutuplaştığını göstermektedir. Bir yanda

Ercan ve Yaltırak’ın felaket vurgulu projeksiyonları (“Türkiye tamamen göçer”, “Ağır hasarlar oluşur”), diğer yanda Üşümezsoy’un riski küçümseyen (“Büyük bir deprem üretmez”) ifadeleri. Bu iki uç söylem biçimi, kamuoyunda ya panik ya da rahavet yaratma potansiyeli taşımaktadır.

Houston vd. (2019), afet habercilerinin birincil tanık ve kamusal yorumcu olarak işlev gördüğünü belirtmektedir. Ancak bulgular, medyatik polemliklere çekilen uzmanların aslında bu rollerini yitirdiğini göstermektedir. Uzmanlar, haberin öznesi olmaktan çıkıp haberin kendisi haline gelmiştir. Bu durum, afet haberciliğinin kamusal sorumluluğu ile medyanın ticari kaygıları arasındaki gerilimi gözler önüne sermektedir.

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti’nin (2025) Hak ve Sorumluluk Bildirgesi’nde, gazetecinin birincil sorumluluğunun halka ve gerçeğe karşı olduğu, bilginin kamusal nitelik taşıdığı ve ticari kaygıların önünde geldiği açıkça belirtilmektedir. Ancak bulgular, medya kuruluşlarının reyting kaygısıyla uzmanlar arasındaki polemlikleri öne çıkardığını, bilimsel içeriği ikinci plana attığını göstermektedir. Bu durum, TGC Bildirgesi’nde vurgulanan “kamusal sorumluluk” ilkesiyle doğrudan çelişmektedir.

Medya Okuryazarlığı Araştırmaları Dergisi tarafından hazırlanan Afet Haberciliği Rehberi’nde; “Yaşanan afetın reyting uğruna ticari bir ‘fırsata’ dönüştürülmesine yönelik her türlü yayıncılıktan uzak durulmalıdır” ifadesi yer almaktadır (2020). Bu çalışmanın bulguları, söz konusu rehber ilkelerinin uygulamada ne denli ihlal edildiğini ortaya koymaktadır. Özellikle televizyon programlarında uzmanların karşı karşıya getirilerek polemlik yaratılması (TGRTHABER, 2025; Sözcü, 2025), afet haberciliğinin etik ilkelerinden uzaklaşıldığını göstermektedir.

4.4. Bilimsel Belirsizliğin Yönetimi ve Sorumlu Bilim İletişimi

Araştırmanın en dikkat çekici bulgularından biri, bilimsel belirsizliğin yönetilme biçimindeki farklılıklardır. Kalafat ve Eyidoğan’ın olasılık dilini doğru ve şeffaf kullanımı (“yüzde 64 olasılık”, “önümüzdeki 25 yıl içerisinde yüzde 65”), “doğruluk” ve “kamusal sorumluluk” ilkeleri açısından örnek

teşkil ederken, Ercan'ın "2045'ten önce olması şaşırtıcı olur." ifadesi kesinlik atfederek bilimsel belirsizliği göz ardı etmektedir.

Fischhoff (2013), özellikle belirsizliğin yüksek olduğu afet durumlarında uzmanların kullandığı dilin (kesinlik belirten ifadeler vs. olasılıksal dil) toplumun risk algısını şekillendirmede kritik rol oynadığını belirtmektedir. Bu çalışmanın bulguları, Fischhoff'un saptamasını doğrulamakta; kesinlik ifade eden dilin (Ercan, Şengör) kamuoyunda yanlış algılara yol açma potansiyeli taşıdığını, olasılıksal dil kullanan uzmanların (Eyidoğan, Kalafat) ise daha sorumlu bir bilim iletişimi örneği sergilediğini göstermektedir.

Eyidoğan'ın "Zaten İstanbul için deprem kayıp değerleri de buna göre yapılıyor." vurgusu, tahminini kişisel bir görüş olmaktan çıkararak resmi risk planlamalarının dayandığı kurumsal çerçeveye referansla desteklemesi açısından önemlidir. Bu yaklaşım, Peters vd. (2008) vurguladığı bilim insanlarının medyada temsil edilme biçimlerinin kamunun bilime olan güvenini doğrudan etkilediği tezini desteklemektedir. Eyidoğan'ın tutumu, daha güvenilir ve sorumlu bir bilim iletişimi modeli sunmaktadır.

4.5. Uluslararası Literatürle Karşılaştırmalı Değerlendirme

Uluslararası literatürdeki güncel çalışmalarla karşılaştırıldığında, Türkiye'de afet haberciliğinin henüz teknolojik gelişmelerden yeterince yararlanmadığı görülmektedir. Mousavi vd. (2025), yapay zekâ sistemleri ve dil modelleri kullanılarak sosyal medya paylaşımlarından deprem bilgilerinin çıkarılabileceğini ve bu bilgilerin geleneksel sismik verilerle birleştirilerek daha kapsamlı analizler yapılabileceğini göstermiştir. Bu çalışmanın bulguları, insan uzmanların yarattığı kafa karışıklığının teknik çözümlerle aşılabileceğine işaret etmektedir. Ancak Türkiye'de medya kuruluşlarının bu tür teknolojik olanaklardan henüz yeterince yararlanmadığı, geleneksel uzman görüşüne dayalı haberciliğin sürdüğü anlaşılmaktadır.

Afet yönetiminde yerel topluluk deneyimlerinden süzülen bilgi ile akademik birikimin entegrasyonu kritik bir önem taşımaktadır. Medya, bu iki bilgi türü arasında stratejik bir köprü kurma potansiyeline

sahip olsa da Türkiye özelindeki pratikler bu işlevin aksine bir eğilim sergilemektedir. Medyanın, topluluk bilgisini merkeze almak yerine uzmanlar arasındaki polemikleri ve fikir ayrışmalarını ön plana çıkarması, toplumsal güveni aşındırmakta ve afet yönetim sürecine sunulabilecek muhtemel katkıları zayıflatmaktadır (Seto vd., 2024).

Afet süreçlerinde medyada yer alan acil durum verilerinin dijital mecralardan sistematik olarak ayıklanması ve analizi, karar alma mekanizmalarının etkinliğini artırmaktadır. Literatürde, bu verilerin algoritmik yöntemlerle işlenerek operasyonel süreçlere entegre edilmesinin uygulanabilirliği kanıtlanmıştır. Buna karşın Türkiye örneğinde, acil durum bilgi aktarımında büyük ölçüde konvansiyonel yöntemlerin ağırlığını koruduğu, uzman görüşleri arasındaki metodolojik veya söylemsel çelişkilerin ise stratejik karar alma süreçlerinde dezenformasyona ya da aksamalara sebebiyet verdiği görülmektedir (Wang vd., 2023).

4.6. Gazetecilik Etiği Açısından Değerlendirme

Saygın (2024), afet haberciliğine yönelik hazırlanan rehber ve kılavuzları analiz ettiği çalışmasında, bu metinlerin gazetecilik etik ilkeleriyle büyük ölçüde uyumlu olduğunu ancak çıkar çatışması ve özdeşleşme ilkelerinin ihmal edildiğini tespit etmiştir. Bu çalışmanın bulguları, Saygın'ın tespitini doğrulamakta; özellikle medya kuruluşlarının ticari çıkarları(reyting, tıklanma)ile kamusal sorumlulukları arasındaki çıkar çatışmasının, etik ihlallerin temel kaynağını oluşturduğunu göstermektedir.

Köseliören ve Cakir (2024), İstanbul örneğinde sosyal medyada bilgi arama ile haber kaçınma arasındaki ilişkiyi incelemiş, haber aşırı yüklenmesi ve haber yorgunluğu kavramlarına dikkat çekmiştir. Bu çalışmanın bulguları, uzmanlar arasındaki çelişkili ve polemik içeren açıklamaların, kamuoyunda haber yorgunluğuna ve bilgiden kaçınma davranışına yol açabileceğini düşündürmektedir. "Kime inanacağız?" sorusu, aslında bir tür haber yorgunluğunun ve güven bunalımının ifadesidir.

Sonuç olarak, bu araştırmanın bulguları, afet haberciliğinde uzman görüşlerinin medyada temsil edilme biçimlerinin, gazetecilik meslek etiğinin temel

ilkeleriyle (doğruluk, tarafsızlık, zarar vermeme, kamusal sorumluluk) yeniden ve daha dikkatli bir şekilde ilişkilendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Medya kuruluşlarının ticari kaygılarını bir kenara bırakarak kamusal sorumluluklarını öncelemesi, uzmanların ise bilimsel belirsizliği şeffaf bir dille aktararak kişisel polemiklerden kaçınması, afet dönemlerinde sağlıklı bir bilgi ekosisteminin tesisi için zorunlu görünmektedir.

SONUÇ

Bu araştırma, 23 Nisan 2025 İstanbul depremi sonrasında medyada yer alan uzman görüşlerini gazetecilik meslek etiği bağlamında analiz ederek, afet haberciliğinde bilimsel bilginin temsil edilme biçimlerine ilişkin önemli bulgular ortaya koymuştur. Çalışma, nitel durum deseniyle kurgulanmış, 10 sismoloğun medyadaki açıklamaları tematik ve hermeneutik analizle çözümlenmiş, elde edilen bulgular gazetecilik etiğinin temel ilkeleri (doğruluk, tarafsızlık, zarar vermeme, kamusal sorumluluk) çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Araştırma bulguları, 23 Nisan 2025 sonrası medya ortamında uzman görüşlerinin toplumu bilgilendirmek ve harekete geçirmek gibi olumlu bir işlev görmekten ziyade, çoğu zaman bir kafa karışıklığı, güvensizlik ve sansasyonel haber malzemesi kaynağına dönüştüğünü ortaya koymuştur. Uzman görüşleri, “felaket tellallığı” ile “umut tacirliği” arasında salınan bir söylem yelpazesinde konumlanmakta; kimi uzmanlar aşırı felaket senaryolarıyla kamuoyunda paniğe yol açarken, kimileri riski küçümseyen ifadelerle rehavete neden olabilmektedir.

Analiz edilen ana tema (Büyükölük ve Senaryo, Zamanlama ve Olasılık, Sonuç ve Etki, Eleştiri ve Polemik) altında, uzmanların bilimsel verilerin yanı sıra kişisel tahminlerine ve geçmiş referanslarına dayanan olumlu, olumsuz ve nötr nitelikteki gelecek projeksiyonları ortaya konmuştur. Özellikle Eleştiri ve Polemik temasında, bazı uzmanların meslektaşlarına yönelik kişisel saldırılar içeren ifadeler kullandığı (“halüsinasyon”, “şarlatan”) ve bilimsel nesnellikten uzaklaştıkları tespit edilmiştir. Bu tür ifadeler, bilimsel söylemin saygınlığını zedelemekte ve haber kaynağı olarak uzmanların güvenilirliğine gölge düşürmektedir.

Araştırmanın en dikkat çekici bulgularından biri, bilimsel belirsizliğin yönetilme biçimindeki farklılıklardır. Kalafat ve Eyidoğan gibi uzmanların olasılık dilini doğru ve şeffaf kullanımı (“Yüzde 64 olasılık», «Önümüzdeki 25 yıl içerisinde yüzde 65”) sorumlu bilim iletişimi örneği sergilerken, Ercan ve Şengör gibi uzmanların kesinlik ifade eden dili (“Şiddeti 9’a çıkabilir.”, “2045’ten önce olması şaşırtıcı olur.”) bilimsel belirsizliği göz ardı etmekte ve kamuoyunda yanlış algılara yol açma potansiyeli taşımaktadır.

Bu çalışma, afet haberciliği literatürüne hem teorik hem de pratik düzeyde önemli katkılar sunmaktadır:

Teorik katkı: Araştırma, gazetecilik etiği literatüründe sıklıkla tartışılan doğruluk, tarafsızlık, zarar vermeme ve kamusal sorumluluk ilkelerini, afet haberciliği özelinde ve uzman görüşlerinin temsili bağlamında ampirik olarak sınamıştır. Çalışma, bilimsel bilginin medyada temsil edilme biçimleri ile sansasyonel habercilik arasındaki ilişkiyi, uzmanların kendi söylemleri üzerinden doğrudan analiz ederek literatürdeki bir boşluğu doldurmaktadır. Ayrıca, bilim iletişimi (science communication) alanında sıklıkla vurgulanan “bilimsel belirsizliğin yönetimi” sorununu, deprem haberciliği özelinde ve Türkiye bağlamında ele alarak uluslararası literatüre de katkı sunmaktadır.

Pratik katkı: Araştırma bulguları, afet haberciliğinde görev alan gazeteciler, editörler, medya kuruluşları ve uzmanlar için somut öneriler içermektedir:

Gazeteciler ve editörler için: Uzman görüşlerini aktarırken, çelişkili ifadeleri polemikleştirmek yerine bilimsel belirsizliğin doğası gereği olduğunu vurgulamalı; “kime inanacağız” sorusu yerine, farklı uzman görüşlerinin hangi verilere dayandığını karşılaştırmalı olarak sunmalıdırlar. Ayrıca, Eyidoğan ve Kalafat gibi olasılık dilini doğru kullanan uzmanları öne çıkararak, kamuoyunun risk algısını sağlıklı bir zemine oturtmaya çalışmalıdırlar.

Uzmanlar için: Medyada yer alırken, kişisel polemiklerden kaçınmalı, bilimsel verilerin olasılıksal dilini korumalı ve tahminlerini mümkün olduğunca resmi risk planlamalarına referansla desteklemelidirler. Ercan, Yaltırak ve Perinçek’in kullandığı türden kişisel saldırı içeren ifadeler hem

bilimsel saygınlığı zedelemekte hem de kamuoyunun bilime olan güvenini sarsmaktadır.

Medya kuruluşları için: Sansasyonel başlıklar ve uzman polemikleri yerine, risk iletişimi odaklı yayıncılığı teşvik edecek yayın ilkeleri geliştirmelidirler. Afet Haberciliği Rehberi (2023) ve TGC (2025) bildirgesinde vurgulanan kamusal sorumluluk ilkesini ticari kaygıların önünde tutmalı, reyting uğruna afeti «fırsata» dönüştüren yayıncılıktan kaçınmalıdırlar.

Politika yapıcılar için: Medya kuruluşlarının afet haberciliği konusunda özdenetim mekanizmalarını güçlendirmeleri teşvik edilmeli, gerektiğinde meslek örgütleri ve üniversiteler iş birliğiyle afet haberciliği eğitim programları düzenlenmelidir. Ayrıca, bilim insanlarının medyayla iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler desteklenmelidir.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, örneklem yalnızca medyada en sık yer alan 10 uzmanla sınırlı tutulmuş, daha az görünür olan uzmanların görüşleri kapsam dışında bırakılmıştır. İkinci olarak, sosyal medya platformları (Twitter, Instagram, Facebook) analize dahil edilmemiş, yalnızca haber siteleri ve televizyon programları incelenmiştir. Oysa günümüzde uzman görüşlerinin dolaşımında sosyal medyanın rolü giderek artmaktadır. Üçüncü olarak, araştırma 23 Nisan 2025 depremi sonrasındaki 38 günlük bir dönemi kapsamakta, daha uzun vadeli etkiler izlenememiştir. Dördüncü olarak, çalışma yalnızca uzman söylemlerine odaklanmış, bu söylemlerin kamuoyu üzerindeki gerçek etkileri (panik, güven kaybı, davranış değişikliği) ölçülmemiştir.

Bu sınırlılıklar doğrultusunda gelecek araştırmalar için şu öneriler geliştirilebilir:

- Daha geniş bir uzman grubunu kapsayan ve nicel boyutları da içeren karma yöntemli çalışmalar yapılabilir.
- Sosyal medya platformlarında uzman görüşlerinin dolaşımı ve etkileşimleri ağ analizi yöntemiyle incelenebilir.
- Uzmanların kendileriyle derinlemesine görüşmeler yapılarak, medyada polemik

yaratan ifadelerin ardındaki motivasyonlar (mesleki rekabet, medyatik görünürlük arzusu, bilimsel kaygılar) araştırılabilir.

- Deprem haberlerinin izleyici/okuyucu üzerindeki psikolojik etkileri (kaygı düzeyi, güven algısı, risk algısı) deneysel veya anket çalışmalarıyla ölçülebilir.
- Farklı afet türlerinde (sel, yangın, salgın) uzman görüşlerinin medyada temsil biçimleri karşılaştırmalı olarak analiz edilebilir.
- Uluslararası karşılaştırmalı çalışmalarla, Türkiye’deki afet haberciliği pratiklerinin diğer ülkelerle benzerlik ve farklılıkları ortaya konabilir.

Araştırma afet dönemlerinde uzman görüşlerinin sansasyonel bir habercilik anlayışıyla kullanıldığını, kamuoyunun doğru bilgiye erişimini güçleştirdiğini ve güvenilirlik sorununa yol açtığını göstermektedir. Bu durumun temelinde, medyanın magazinsel haberler aracılığıyla daha fazla okur/izleyici kitlesine ulaşma çabası ve bu yöntemle daha fazla kazanç elde etme isteği yatmaktadır. Deprem zamanlarında uzmanların medya ekosistemine uyum sağlaması ise hem gazetecilik meslek etiği perspektifinden (haber kaynağının tarafsızlığı) hem de bilim insanı penceresinden önemli bir mesleki sorunu olduğunu göstermektedir. Bu dinamikler, kamuoyunda bilimsel bilgiye karşı güvensizliğe, risk algısında çarpıtmaya ve dezenformasyona yol açmaktadır.

Afet haberciliğinin kamusal bir sorumluluk olduğu hatırlanmalı; medya ve uzmanlar arasındaki ilişkinin etik çerçevede yeniden düzenlenmesi gerektiği vurgulanmalıdır. Gazetecilik meslek etiği, afet haberciliğinde daha etkin biçimde uygulanmalı, uzmanların görüşleri çerçevesinde sansasyon yerine bilimsel temelli bilgilendirme ön plana çıkarılmalıdır. Unutulmamalıdır ki deprem gibi hayati önem taşıyan olaylarda doğru bilgiye erişim bir lüks değil yaşamsal bir ihtiyaçtır.

KAYNAKÇA

- Afet Haberciliği Rehberi. (2023). Afet haberciliği rehberi. *Medya Okuryazarlığı Araştırmaları Dergisi*. <https://medyaokuryazari.org/afet-haberciligi-rehberi/>
- Akgül, S. K. (2017). Olağanüstü durumlar, iletişim ve habercilik yaklaşımları. *TRT Akademi*, 2(3), 6-47.
- Altunterim, Y. (2025, Şubat 22). Olası büyük İstanbul depremi hakkında hangi uzman ne düşünüyor? Onedio. <https://onedio.com/haber/olasibuyuk-istanbul-depremi-hakkinda-hangi-uzman-ne-dusunuyor-1130045>
- Anar, Ü. İ. E. (2021). Sosyal medya ortamında yer alan afet haberlerinde etkileşim: İzmir depremi örneği. *Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 11(3), 1129-1147.
- Ata, F. (2023). Afet haberciliği: Kahramanmaraş merkezli depremler sürecinde sosyal medyaya yönelik bir değerlendirme. *TRT Akademi*, 8(18), 606-629.
- Ayan, V. M., Keten, E. T. (2023). Medyanın yapısal sorunları bağlamında afet haberciliği: 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş deprem haberlerinin gazetelerde çerçevelenmesi. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 2(2), 116-132.
- Aydınlık. (2025, Şubat 25). Bilim insanları İstanbul depremini tartışıyor. Aydınlık. <https://www.aydinlik.com.tr/haber/istanbulda-deprem-olur-mu-istanbul-depremi-ne-zaman-olur-bilim-insanlari-istanbul-depremini-tartisiyor-370499>
- Bilici, İ. E., Argun, N. (2017). *Medya okuryazarlığı ve eğitimi*. Nobel Yayınları.
- BirGün. (2025). *Uzmanlardan İstanbul depremi hakkında değerlendirme*. Erişim adresi: <https://www.birgun.net/haber/uzmanlardan-istanbul-depremi-hakkinda-degerlendirme-617698> (2025, Nisan 23).
- Budak, E. (2023). Türk medyasının depremle imtihanı: Kahramanmaraş depremini afet haberciliği üzerinden değerlendirmek. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 11(2), 1087-1113.
- Coşkun, A. (2023). Sosyal medyada yalan haberle mücadele: Kahramanmaraş deprem haberlerinin teyit.org üzerinden incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 11(2), 1151-1181.
- Cumhuriyet. (2025). *İstanbul'da 6.2 büyüklüğünden deprem: Uzmanlar ikiye ayrıldı*. Erişim adresi: <https://www.cumhuriyet.com.tr/turkiye/istanbulda-62-buyuklugunden-deprem-uzmanlar-ikiye-ayrildi-2331701> (2025, Nisan 23).
- De Semir, V. (2000). Scientific journalism: Problems and perspectives. *International Microbiology*, 3(2), 125-128.
- Demirel, S. D., Durgeç, P. (2022). Dijital medyada deprem haberlerini infografikler üzerinden okumak: Anadolu Ajansı ve TRT Haber örneği. *Journal of Communication, Sociology and History Studies*, 2(2), 27-44.
- Durgeç, P. (2022). Magazin haberciliğinin itibarsızlaştırma ve dedikodu arasında kalan sorunlu alanı üzerine nitel bir inceleme. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 1(2), 80-105.
- Erdoğan, İ. (2006). Türkiye'de ulusal ve yerel gazetelerin habercilik anlayışları: Deprem haberlerinin karşılaştırmalı analizi. *Selçuk İletişim*, 4(3), 51-64.
- Fischhoff, B. (2013). The sciences of science communication. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 110(3), 14033-14039.
- Gadamer, H.-G. (2008). *Hakikat ve yöntem* (H. Arslan ve İ. Yavuzcan, Çev.). Paradigma Yayınları.
- Gezgin, S. (2017). Gözetimi ve magazini sıradanlaştıran bir araç olarak sosyal medya. S. Gezgin & A. E. İralı (Ed.), *Yeni medya analizleri* (ss. 9-24). Eğitim Yayınevi.
- Houston, J. B., Schraedley, M. K., Worley, M. E., Reed, K. & Saidi, J. (2019). Disaster journalism: Fostering citizen and community

- disaster mitigation, preparedness, response, recovery, and resilience across the disaster cycle. *Disasters*, 43(3), 591-611.
- Hürriyet. (2025). *Uzmanlar 6,2'lik İstanbul depremini yorumladı*. Erişim adresi: <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/istanbulda-pes-pese-depremler-artci-sarsintilar-suruyor-burasi-buyuk-deprem-yaratma-kabiliyeti-en-yuksek-yer-42774993> (2025, Nisan 23).
- Hürseda. (2025, Şubat 24). Bilim insanları İstanbul depremini tartışıyor. Hürseda. <https://hurseda.net/gundem/247907-bilim-insanlari-istanbul-depremini-tartisiyor.html>
- Karataş, E. O. (2022). Çocuk odaklı haberlerin ana akım ve alternatif medyada sunumu: İzmir depremi örneği. *Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi*, 5(2), 302-326.
- Koç, H. (2013). Türk basınının doğal afetlere ilişkin bakış açısını belirlemeye yönelik bir inceleme. *Journal of World of Turks*, 5(2), 117-131.
- Koselioren, M., Cakir, C. (2024). Drowning in a sea of news: The role of doomscrolling, news overload, and news failure in the relationship between news search on social media and news avoidance in natural disaster situations. *Communication Studies*, 75(5), 650-669.
- McQuail, D. & Windahl, S. (2005). *İletişim modelleri: Kitle iletişim çalışmalarında* (K. Yumlu, Çev.). İmge Kitabevi.
- Mousavi, S. M., Stogaitis, M., Gadh, T., Allen, R. M., Barski, A., Bosch, R., Robertson, P., Cho, Y., Thiruverahan, N., & Raj, A. (2025). Gemini and physical world: Large language models can estimate the intensity of earthquake shaking from multimodal social media posts. *Geophysical Journal International*, 240(2), 1281-1294. <https://doi.org/10.1093/gji/ggae436>
- Peters, H. P., Brossard, D., de Cheveigné, S., Dunwoody, S., Kallfass, M., Miller, S. & Tsuchiya, S. (2008). Science communication: Interactions with the mass media. *Science*, 321(5886), 204-205.
- Sancı, D., & Ardiç Çobaner, A. (2024). Geleneksel ve yeni medyada kriz haberciliği: İzmir depremi haberleri üzerine karşılaştırmalı bir analiz. *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 6(1), 51-79. <https://doi.org/10.53281/kritik.1383013>
- Saygın, A. U. (2024). Gazetecilik etik ilkeleri çerçevesinde deprem dönemlerinde uygulanması gereken doğru gazetecilik pratikleri. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 15(1), 455-484.
- Seeger, M. W., Sellnow, T. L. & Ulmer, R. R. (2003). *Communication and organizational crisis*. Praeger.
- Seto, S., Okuyama, J., Iwasaki, T., Fukuda, Y., Matsuzawa, T. & Ito, K. (2024). Linking affected community and academic knowledge: A community-based participatory research framework based on a Shichigahama project. *Scientific Reports*, 14(1), 19910.
- Sözcü. (2025, Mayıs 20). Şener Üşümezsoy, Naci Görür, Celal Şengör ve Övgün Ahmet Ercan arasında deprem anlaşmazlığı! [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=A2CriW7Vjn0>
- Şahin, M. ve Öztekin, H. (2020). Medyanın bilimle imtihanı: Türkiye'de gazetelerde yer alan bilim haberleri üzerine bir inceleme. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 33, 178-197.
- Taylan, A. ve Ünal, R. (2017). Ana akım medyada sansasyonel habercilik: Sağlık iletişimi örneği. *Atatürk İletişim Dergisi*, 14, 27-44.
- TGRTHABER. (2025, Nisan 20). Deprem uzmanı Şener Üşümezsoy'dan Celal Şengör'e sert tepki: "Hoca değil!" [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=cFZwdUa4JHQ>
- Torlak, P. ve Aker, H. (2024). Kahramanmaraş depremleri ve habercilerin deneyimleri: Haber üretim süreçlerinin fiziksel, teknik ve etik yönleri. *Etkileşim*, 7(14), 112-135.
- Türkiye Gazeteciler Cemiyeti. (2025). Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumluluk Bildirgesi. <https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/turkiye-gazetecileri-hak-ve-sorumluluk-bildirgesi.html>

- Vural, A. M., Boztepe Taşkiran, H., Türkoğlu, S., Sarı, M., Maral, T., Keskin, R. K. ve diğerleri. (2022). Risk iletişiminde geleneksel medya: Gazete haberlerinin deprem felaketleri örnekleminde analizi. *Selçuk İletişim*, 15(2), 672-701.
- Wang, Z., Huang, M., Li, C., Feng, J., Liu, S. & Yang, G. (2023). Intelligent recognition of key earthquake emergency Chinese information based on the optimized BERT-BiLSTM-CRF algorithm. *Applied Sciences*, 13(5), 3024.
- Ward, S. J. A. (2015). *The invention of journalism ethics: The path to objectivity and beyond*. McGill-Queen's University Press.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods*. SAGE Publications.
- Yurt. (2025, Temmuz 8). Büyük İstanbul depremi uzmanları ikiye böldü. Yurt Gazetesi. <https://www.yurtgazetesi.com.tr/guncel/buyuk-istanbul-depremi-uzmanlari-ikiye-boldu-h231558.html>